УТВЪРЖДАВАМ: /П/
АНАТОЛИ СТАНЕВ
Областен управител на област Русе

ЕЖЕГОДЕН МОНИТОРИНГОВ ДОКЛАД ЗА НАПРЕДЪКА ПО ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ЗАЛОЖЕНИТЕ ДЕЙНОСТИ В СТРАТЕГИЯТА ЗА УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ НА ТУРИЗМА В ОБЛАСТ РУСЕ ПРЕЗ 2022 ГОДИНА

ВЪВЕДЕНИЕ

Стратегията за устойчиво развитие на туризма в област Русе е изготвена на основание чл. 10, т. 1 от Закона за туризма. Стратегическият документ е разработен в тясно сътрудничество с широк кръг заинтересовани страни, в т.ч. регионални звена на държавните институции, 8-те общини в областта, неправителствени организации и частния сектор.

Посредством заложените дейности, мерки и инициативи, документът се стреми към постигане на баланс между икономическите, екологичните и социо-културните аспекти на туристическото развитие чрез оптимално използване на природните дадености, респект към културното наследство, ценностите и местната идентичност, толеранс към мултикултурните различния, осигуряване на дългосрочни икономически операции с ползи за всички заинтересовани страни и принос към преодоляване на бедността и безработицата.

Стратегията има характер на отворен документ, който подлежи на актуализиране в зависимост от потребностите за развитие в сферата на туризма и от свързаните с нея изменения в нормативната уредба.

Заложен като основен инструмент за наблюдение, настоящият мониторингов доклад за напредъка по изпълнение на заложените дейности в Стратегията се изготвя с оглед отчитане степента на постигане на идентифицираните като ключови и важни за областта приоритети. Резултатите следва да бъдат публично достъпни за ползване от заинтересованите страни и широката общественост.

ОБЩА ХАРАКТЕРИСТИКА

Област Русе е една от 28-те области на България. Заема площ от 2 803 km² и има население 193 483 души (по данни от Преброяване 2021).

Русенска област е разположена в Североизточна България на северната граница и същевременно на най-голяма водна транспортна магистрала в Европа – река Дунав. Областта е с административен център гр. Русе. По територия област Русе е средна по размер в сравнителен план с останалите 27 области.

Ежегодният мониторингов доклад е съгласуван неприсъствено от членовете на Постоянната комисия в областта на културата и туризма и предложен за утвърждаване от областния управител на област Русе с Протокол №1/29.03.2023г.

В административно отношение областта включва осем общини: Борово, Бяла, Ветово, Две могили, Иваново, Русе, Сливо поле, Ценово, с областен център – Община Русе.

Сравнителните конкурентни предимства, произтичащи от благоприятното местоположение на областта, се опосредстват и от близостта до основни туристически дестинации от двете страни на границата – Виена, Будапеща, Букурещ и други дестинации по горен и долен Дунав и във вътрешен план – подбалканските маршрути с посещение във Велико Търново и морската дестинация – Варна и цялото Северно Черноморие.

Природните ресурси в област Русе се отличават с относително разнообразие, като в комбинация с територията, на която се намират и нейните културни и исторически обекти, това генерира уникалност и сравнителни предимства за развитието на еко, селски, винен, културен, събитиен и поклоннически туризъм.

С оглед активизиране на туристическия потенциал на областта е очертана следната стратегическа рамка:

ВИЗИЯ

Област Русе: Утвърдена туристическа дестинация в Долен Дунав.

МИСИЯ

Облагородяване на средата за устойчиво развитие на туристическия потенциал на дестинацията и създаване на богата палитра от качествени туристически продукти чрез разгръщане на културното наследство, местния фолклор и традиции, природните дадености и други видове алтернативни преживявания, внедрявайки ИКТ способи за по-добър маркетинг въз основата на установено партньорство между широк кръг заинтересовани страни в сектор туризъм.

ЦЕЛ

Устойчиво развитие на туризма в област Русе.

НАПРЕДЪК 2022

Войната в Украйна и нарастването на случаите на COVID-19, както и честите стачки по летищата в Европа и отменените полети, оказаха безпрецедентно влияние и имаха негативен ефект върху туристическата индустрия и транспорта в цял свят през 2022г.

Годината се оказа предизвикателна и трудна, но и същевременно успешна за българския туризъм. Спадът на туристи спрямо 2019г. е между 8 и 9%, а като положителен тренд може да се отбележи, че българинът продължава да почива в страната си, с което вътрешният пазар остава водещ.

При анализ на наличните данни от Националния статистически институт за реализираните нощувки в местата за настаняване в област Русе, може да се заключи, че в сравнение с 2021г., през 2022г. те бележат видим ръст.

	2021			**2022**		
	Пренощували лица в места за настаняване - общо	Реализирани нощувки в места за настаняване - общо	Приходи от нощувки в места за настаняване - общо	Пренощували лица в места за настаняване - общо	Реализирани нощувки в места за настаняване - общо	Приходи от нощувки в места за настаняване - общо
	брой	брой	левове	брой	брой	левове
Общо за страната	5 647 634	17 620 268	1 071 711 253	7 621 234	24 173 291	1 675 869 656
Русе	79 506	131 207	6 237 794	106 447	173 587	9 314 838

Източник: НСИ

Държавна опера – Русе също отчита ръста на привличане на публика по някои показатели в сравнение с 2021г.:

Показатели	**2021 г.**	**2022 г.**
публика годишно	10 853	14 521
в т.ч.		
Международен фестивал „Мартенски музикални дни“	207	744
Инициатива „Опера под звездите“ (спектакли и концерти на площада пред Държавна опера – Русе)	1118	
Фестивал „Сцена под звездите“ (спектакли и концерти на площада пред Държавна опера – Русе)		750
Фестивал на тортата „Гараш“		63
Събития на сцена „Летен театър“		890
Изяви на Държавна опера – Русе в градове от Дунавския регион	133	373
Привлечена публика от туроператорски компании		66
Привлечена публика от други градове		170

Източник: Държавна опера – Русе

Ръст отбелязват и посещенията на експозиции на Регионалния исторически музей – гр. Русе в Арх. резерват „Ивановски скални църкви“ и Арх. резерват „Средновековен град Червен“ на територията на община Иваново.

№ по ред		**2021г.**	**2022г.**
		Общ. брой посетители	Общ. брой посетители
1.	АР „Скални църкви при с. Иваново”	13442	16835
2.	АР „Средновековен град Червен”	4807	8840

Източник: Община Иваново чрез РИМ – Русе

ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ЗАЛОЖЕНИТЕ ДЕЙНОСТИ В СТРАТЕГИЯТА ЗА УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ НА ТУРИЗМА В ОБЛАСТ РУСЕ ПРЕЗ 2022 ГОДИНА:

ПРИОРИТЕТ 1: *СЪЗДАВАНЕ НА УСЛОВИЯ ЗА РАЗВИТИЕ И ПОДДЪРЖАНЕ НА БЛАГОПРИЯТНА ОКОЛНА И КОНКУРЕНТНА БИЗНЕС СРЕДА ЗА ПРОВЕЖДАНЕ НА УСТОЙЧИВ ТУРИЗЪМ*

СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 1: *Провеждане на политики за подобряване на околната и бизнес средата в туристическия сектор*

МЯРКА 1.1.3. *Извършване на мероприятия за подобряване на качеството на туристическия продукт*

Д1: *Разработване на интегриран туристически продукт с лого и мото на дестинацията*

От 2021г. в гр. Бяла функционира „АРТ Център Бяла“, който за кратко време се е превърнал в познаваема и интересна туристическа забележителност. Комплексът включва: галерия с восъчни фигури, етнографска експозиция, киносалон, читалище и заведение. „АРТ Център Бяла“ има свое лого, в което стилистично е отбелязана една от емблемите на гр. Бяла, паметник с национално значение и важен обект за регионалния културно-исторически туризъм – Мостът на Колю Фичето на р. Янтра. Кино „Баронеса“ носи името на свързаната с миналото на Бяла – баронеса Юлия Вревска. Дестинацията се популяризира чрез добро позициониране в социалните мрежи, крайпътен билборд и рекламни брошури – всички те брандирани с логото на комплекса, което през изминалата 2022г. успя да наложи името „АРТ Център Бяла“ като туристически бранд за общината.

Д2: *Разработване на конкретни туристически пакети за туристическия продукт според целевата група и типа отдих – селски туризъм, екотуризъм, културно-исторически, фестивален и събитиен туризъм в еднодневни програми, уикенд програми, седмични програми*

С приоритетно значение за Община Бяла е развитието на културно-историческия туризъм. В това направление е възможно Общината да разработи конкретен исторически пакет, включващ следните обекти: „АРТ Център Бяла“, Моста на Колю Фичето на р. Янтра (предстои реконструкция и изграждането на туристически комплекс в близост), Исторически музей – Бяла, Часовникова кула и църквата „Св. Георги“ в гр. Бяла. Този пакет е особено подходящ като еднодневна програма или част от уикенд програма включваща и други обекти в съседни общини.

Като част от религиозния туризъм е възможно да се предложи туристически пакет с посещение на следните религиозни обекти: новопостроения храм „Свети Пантелеймон“ в кв. гара Бяла, църквата „Св. Георги“ в гр. Бяла и обновения манастир „Св. Петка“ в с. Копривец.

Д3: *Съхраняване на традиционните дейности в селското стопанство и предлагането им като атракция на туристите - производство и дегустация на*

натурални месни и млечни продукти, добиване на мед, варене на ракия, винопроизводство, отглеждане на зеленчуци и т.н.

И през 2022г. Община Бяла е провела събития, станали неделима част от Културния календар като: Молебен за дъжд и благоденствие „Пеперуда" в с. Пейчиново и „Празник на пчелата" в с. Босилковци.

Тези празнични събития са традиционни за общината и имат потенциала да привлекат повече туристи в села, в които фолклорните обичаи за плодородие и народни вярвания все още са живи.

Д4: *Продължаване и разширяване на традиционните културни събития, мероприятия и фестивали, провеждани на територията на община Бяла*

През 2022г. Община Бяла е организирала и провела следните културни събития, мероприятия и фестивали:

- „Свети Дух" – празник в с. Копривец;
- „Напевите на Янтра" – VII издание на фолклорен фестивал в с. Стърмен;
- Великденско хоро с Илия Луков в парк „Свети Пантелеймон" кв. Гара Бяла;
- Летни вечери край градския басейн с участието на певци, групи и танцови състави, които се посещават не само от жители на град Бяла, но и от съседни населени места.;
- III Фестивал на старата градска песен „Аз съм мома беленчанка". В конкурсната програма през 2022г. се включват над 270 участници от общините Бяла, Ценово, Иваново, Русе, Свищов, Горна Оряховица, Велико Търново, Троян, Габрово, Варна и Шабла. Жури в състав: Бони Милчева, Вили Икономов и Генчо Генчев оценява изпълненията на участниците. На победителите са връчени медали, дипломи и грамоти в 8 категории.;
- Фолклорен фестивал „Беленско хоро" без конкурсен характер. През 2022г. участват над 30 певчески и танцови групи и състави, с над 400 участници (от община Бяла, съседни градове и села, Ловеч, Троян, Разград, Хасково). Началото е поставено с пъстро дефиле по централните улици на града. Връчени са грамоти за участие, най-малък и най-възрастен участник, най-голям колектив, най-автентични носии. Също така са връчени грамоти и специални награди от кмета на община Бяла и НЧ „Трудолюбие 1884" гр. Бяла. ;
- Коледна хоротека с Николай Славеев.

Д6: *Продължаване и разширяване на традиционните културни събития, фолклорни събори и фестивали, провеждани на територията на община Две могили*

През 2022 година е проведено първото издание на Празника „Заобичай Широково", като събитието се очаква да стане ежегоден празник на селото. В програмата на празника са включени изпълнения на фолклорни групи, състави и индивидуални певци, възстановки на боевете на четата на Върбан войвода, конкурси и много музика.

Д7: *Взаимодействие с представители на туристическия бизнес за провеждане на обучения и семинари, свързани с ефективно управление на ресурсите и опазване на околната среда*

Темата е присъствала като важна част от комуникацията между Община Бяла и туристическия бизнес. През м. юли 2022г. Община Бяла е удостоена с награда на Асоциацията на българските градове и региони в категория „Развитие на туризма“. Церемонията се състои в Старосел в рамките на конференцията „Дигитална трансформация, киберсигурност и местно развитие“, организирана от Асоциацията и Фондация „Конрад Аденауер“.

Д8: *Презентация на възможностите за целогодишен туризъм в община Русе пред широка публика по време на местни и международни туристически борси и изложения*

През 2022г., след негативните ефекти от разпространението на пандемията от коронавирус (COVID – 19) през 2020г. и 2021г., с бавен темп се възстановява провеждането на масовите прояви и събития на открито, където хората очакваха да се включат активно и да припознаят отново удоволствието от общуване и провеждане на повече социални дейности. Туристическият потенциал и възможности на община Русе са традиционно представени на някои от най-големите международни и национални туристически борси и изложения, проведени вече в присъствен формат.

Общината е взела участие в Международно туристическо изложение „Ваканция и СПА Експо“ в периода 24 – 25 февруари 2022г., Международно туристическо изложение „TTR“ Румъния в периода 24 – 27 февруари 2022г., Международно туристическо изложение „Културен туризъм“, гр. Велико Търново в периода 14 – 16 април 2022г. и Международна Дунавска конференция по корабоплаване и туризъм гр. Мелк, Австрия в периода 27 – 30 ноември 2022г.

Д9: *Организиране на фестивали с цел популяризирането на уникалните местни туристически продукти*

В периода 16 – 18 юни 2022г. Община Русе е провела XVII Туристическо изложение „Уикенд туризъм“ и придружаващият го Фестивал на туристическите забавления и анимации. В тридневното събитие са взели участие туроператори, хотелиери, занаятчии, представители на общини и музеи. Специален гост на събитието е Посолството на Индия в България, което се представя с колоритен щанд, както и анимационна програма от Училище за индийски танци в гр. София. 43 щанда на различни туроператори, музеи и институции са представени във фоайето на Доходното здание, а над 120 обекта, представящи различни занаяти от цяла България, са разположени в района на Централната градина. По време на тридневния Фестивал на туристическите анимации на пл. „Свобода“, на вниманието на гражданите и гостите на града са предоставени различни забавления – шах за деца, стена за катерене, ретрофото, вертикална въжена площадка, рисуване с кана и уроци по класически танци на Държавна опера – Русе.

Проведен е Биг Бенд парад, на който гостуващи формации от страната забавляват жителите и гостите на града.

В рамките на традиционното туристическо изложение „Уикенд туризъм“ е проведено кулинарното състезание „Като шеф готвачите“. За поредна година вземат участие представители от Румъния. Част от журито е лично Председателят на

Асоциацията на професионалните училища по хотелиерство и готварство в Румъния, което допринася допълнително за стимулирането и мотивацията на младите кадри в кулинарното изкуство.

На 17 септември 2022г. е проведен и станалия вече традиционен Римски пазар на Сексагинта Приета, като чрез Програма за развитие на туризма на Община Русе програмата на събитието е обогатена и привлича повече посетители на обекта.

На 17 септември 2022г. за първи път се провежда Фестивал на торта Гараш, който се превръща в двуденевен празник на сладкото изкушение. Амбицията и желанието на Община Русе е това събитие да се провежда ежегодно и гр. Русе най-накрая да има своя тематичен празник, който да привлича туристи и подчертава аристократичния дух на града.

През 2022г. в Община Бяла за първа година е проведен Фолклорен фестивал „Беленско хоро". Наименованието на фестивала прави препратка към историческото беленско хоро, което се е извило при освобождаването на града от османско владичество. В тази перспектива макар и танцов, фестивалът насочва вниманието и към свързаните исторически обекти (Исторически музей – Бяла, Арт Център Бяла, Моста на Колю Фичето над р. Янтра).

МЯРКА 1.1.4. *Насърчаване на опазването на околната среда, ефективното управление на ресурсите и прилагането на мерки за адаптация към климатичните промени*

Д3: *Туристическа пътека за ограничаване достъпа, опазване на фауната, цветовото аникиране и интерпретация на пещера Орлова чука*

Община Две могили, чрез Общинско предприятие „Обществено хранене", което стопанисва туристическия обект, поддържа района около и в Пещера „Орлова чука" и го благоустроява периодично.

МЯРКА 1.1.6. *Насърчаване на инвестициите в доразвиване на съществуващата и изграждане на нова, прилежаща към туристическите продукти инфраструктура за подобряване достъпността, безопасността и привлекателността на туристическите обекти*

Д1: *Подобряване на туристическата инфраструктура, достъпа до Моста на Колю Фичето над река Янтра при гр. Бяла и възможности за неговото експониране*

Община Бяла има подписан договор за Безвъзмездна финансова помощ и проектът е в процес на реализация.

Д8: *Изграждане на летен амфитеатър за провеждане на културни мероприятия в с. Ценово*

През 2022г. в изпълнение на дейността, Общински съвет – Ценово е взел решение за финансиране на проектирането и изграждането на 1/2 от инвестицията.

МЯРКА 1.1.8. *Подобряване на условията за сигурност и безопасност на туристите*

Д1: *Наблюдение на туристическата инфраструктура чрез изградените средствата за видеонаблюдение в централната градска част и превенция и контрол чрез служба КООРС*

През 2022г. Община Бяла е разширила периметърът за видеонаблюдение около туристическите обекти в общината.

МЯРКА 1.1.9. *Развитие на човешките ресурси в туристическия сектор, в т.ч. кадрово обезпечаване на сектора с млади хора, владеещи чужди езици*

Д1: *Осигуряване на подходящо обучение на персонала, работещ в подкрепяните атракции за Моста на Колю Фичето*

През 2022г. не е извършено обучение на персонала, тъй като реставрацията на Моста Колю Фичето и изграждането на двуетажна сграда (с ресторант, музей, обслужващи помещения, зала за прожекции, интерактивно преживяване „Машина на времето", магазин за сувенири, оборудване за 3D-мапинг шоу) са в процес на изпълнение и през 2023г.

Д4: *Развитие и задържане на младите кадри чрез осигуряване на постоянна заетост при реализиране на различни дейности в туристическите информационни центрове в областта*

В АРТ Център Бяла има назначени млади хора, за които се осигурява постоянна заетост и задържане в родния град.

Д5: *Организиране на събития от представителите на местния бизнес с участието на младите кадри, с цел осигуряване на тяхната изява и мотивация за работа в областта*

Професионална гимназия гр. Бяла активно сътрудничи с представители на местния бизнес за участие в работни срещи, партньорства с фирми за провеждане на учебна практика в реална работна среда, участие в събития, регионални и областни състезания с професионална насоченост, където учениците могат да приложат своите умения.

МЯРКА 1.1.10. *Насърчаване на инвестициите в туризма и осигуряване на институционална подкрепа при кандидатстване за финансиране с европейски средства*

Д2: *Организационно обезпечаване на информационни срещи за представяне на актуални възможности за финансиране на проектни предложения с европейски средства в областта на туризма*

Провеждат се информационни срещи с експерти от Областен информационен център – Русе за запознаване с политиките на ЕС, за възможностите за кандидатстване по програмите, съфинансирани от ЕСИФ, за отворените процедури и условията, на които те и проектите им трябва да отговарят.

СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 2: *Подобряване на взаимодействието между институциите и организациите на областно и общинско ниво (държавен и частен сектор), отговорни за развитието на туризма*

МЯРКА 1.2.1. *Повишаване на ефективността на взаимодействието на областно и общинско ниво*

Д2: *Следване на зададената от Областната стратегия рамка от общините, отчитайки спецификата на съответната административна единица*

Парк „Св. Пантелеймон“ в кв. гара Бяла, в община Бяла е обособен като част от пространство, предлагащо широкоспектърен туристически продукт – културно-историческо преживяване в Арт Център Бяла, религиозно преклонение в църквата „Св. Пантелеймон“, фестивален живот на лятната сцена и спортни турнири на откритата спортна площадка. Въпреки, че не са създадени конкретни туристически пакети, добрата поддръжка, удобно местонахождение на международен път и рекламата на обектите – Арт Център Бяла и Моста на Колю Фичето на р. Янтра, често са част от комбинираните програми за туристи, посещаващи региона. Доказателство за това са публикациите в „travel” блогове и сайтове, в които често се разказва за съчетаване на беленските обекти с тези в общините Две могили и Иваново.

МЯРКА 1.2.2. *Насърчаване на междуобщинското сътрудничество*

Д2: *Партньорство по съвместни проекти*

Проучват се възможностите и се обмисля евентуално бъдещо партньорство на Община Бяла със съседните общини Борово, Две могили и Ценово за съвместни дейности.

МЯРКА 1.2.3. *Създаване на Туристически информационни центрове, където такива липсват*

Д1: *Създаване на информационен посетителски пункт в Исторически музей - град Бяла, община Бяла*

Община Бяла има проектна готовност при наличие на подходяща процедура за финансиране да създаде информационен посетителски пункт в Исторически музей - град Бяла, община Бяла.

МЯРКА 1.2.4. *Създаване на добри практики на сътрудничество и координация с туристическите агенции и оператори на територията на област Русе*

Д1: *Подобряване на сътрудничеството между публичния сектор и туристическия бранш чрез различни инициативи*

През 2022г. е отбелязан ръст в груповите посещения в Исторически музей – Бяла и засилен интерес към Арт Галерията с восъчните фигури, което е индикация за добро взаимодействие между регионалните туристически агенции и обектите.

СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 3: *Развитие на трансграничните взаимоотношения*

МЯРКА 1.3.1. *Насърчаване на трансграничното участие в заседания на Постоянната комисия в областта на културата и туризма към Областния съвет за развитие на област Русе*

Д2: *Насърчаване на преговорите между българските и румънски общински и областни/окръжни администрации за реализиране на съвместни проекти по Трансграничната програма за сътрудничество България – Румъния*

През 2022г. Асоциация Еврорегион Данубиус съвместно с Окръжен Съвет – Гюргево е стартирала провеждането на срещи в гр. Русе и гр. Гюргево с потенциални бенефициенти за съвместни проектни идеи по Програма Интеррег Румъния – България VI-A 2021 – 2027г.

МЯРКА 1.3.2. *Създаване на партньорства с туристически организации и медии в частния сектор от Окръг Гюргево и Кълараш, Румъния и извън тях*

През изминалата година Асоциация Еврорегион Данубиус, партнирайки си с Асоциацията на журналистите и писателите в областта на туризма в Румъния, е съдействала и взела участие в реализирането на два туристически тура. Групи от по 25 членове на румънската асоциация (журналисти от всички категории, писатели, редактори на книги и фотоалбуми, блогъри, професори от факултети с профил туризъм, туристически агенции, хотели, ресторанти) са посетили и отразили туристически обекти на територията на област Русе и област Разград, както и Силистра, Калиакра, Балчик и Велико Търново.

ПРИОРИТЕТ 2: *РАЗВИТИЕ НА КОНКУРЕНТОСПОСОБЕН ТУРИСТИЧЕСКИ СЕКТОР*

СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 1: *Подобряване на фирмените ресурси за повишаване на конкурентоспособността на туристическата индустрия*

МЯРКА 2.1.1. *Подобряване на индивидуалното фирмено представяне и реклама*

Д1: *Създаване на 10-минутен рекламен туристически филм за обект „Мост на Колю Фичето“*

Проектното предложение на Община Бяла е одобрено и е подписан договор, който е в процес на реализация.

Д2: *Идентифициране на ниши за представяне на общините от област Русе в национални и регионални медии*

През 2022г. Общините в област Русе са използвали различни канали, като национални и регионални и социални медии за реклама на своите туристически обекти и културни мероприятия.

МЯРКА 2.1.2. *Предоставяне на подкрепа за участие в местни, областни и международни събития и изложения*

Д1: *Предоставяне на възможност на представители на хотелиери, туроператори, туристически агенции, ресторантьори, винопроизводители, браншови организации, транспортни фирми и др., свързани с туристическия бизнес за участие в местни туристически изложения и други събития и инициативи*

През 2022г. Регионален исторически музей – Русе е взел участие в Международно туристическо изложение Ваканция и Спа, провело се в периода 24 – 25.02.2022г. в София, както и в мероприятията, организирани от Община Русе в рамките на Туристическо изложение „Уикенд туризъм“ в периода 16 – 17.06.2022г.

ПРИОРИТЕТ 3: *ПОЗИЦИОНИРАНЕ НА ОБЛАСТ РУСЕ КАТО ТЪРСЕНА ТУРИСТИЧЕСКА ДЕСТИНАЦИЯ В ДОЛЕН ДУНАВ*

СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 1: *Поглед към р. Дунав*

МЯРКА 3.1.1. *Осигуряване и подобряване достъпа до защитените територии и островите по р. Дунав чрез изграждане на подходяща инфраструктура*

Д1: *Планиране и изграждане на инфраструктурна мрежа за електрически велосипеди под формата на Е-станции по Дунав, както и разработване на мрежа от така наречените „природни маршрути“, които свързват природните забележителности, местата за закупуване на местни продукти, туристическите забележителности в региона и е-центровете/е-станциите*

В Община Иваново има действаща станция за зареждане и е-велосипеди, придобити по проект LENA – договор № DTP 1-189-2.2 по INTERREG „Програма за транснационално сътрудничество „Дунав“ 2014 -2020“, която се поддържа в изправност.

МЯРКА 3.1.3. *Изграждане на дребномащабна туристическа инфраструктура и атракции по поречието на р. Дунав*

Д2: *Развитие на дейността на съществуващите туристически информационни центрове с възможност за предлагане на сувенири, билети за събития и концерти и др.*

За информационното обслужване на туристите в Община Иваново функционира туристически информационен център, поддържащ и предоставящ актуална информация за туристическите атракции, инфраструктура и услуги на територията на общината. В центъра се осъществяват и дейности, свързани с организация и популяризиране на културни, фолклорни и други мероприятия със значение за туризма, с разпространение на рекламни материали, както и с наблюдение и анализ на потребителското търсене в туристическата сфера.

В центъра са налични за ползване електрически велосипеди, придобити по проект LENA - Местна икономика и опазване на природата в региона на река Дунав по Interreg „Програма за транснационално сътрудничество „Дунав“ 2014 – 2020“. Разработените по проекта природни маршрути предоставят допълнителна информация на туристите и създават реална възможност за разширяване на туристическото предлагане.

СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 2: *Развитие на нови и усъвършенстване на съществуващи туристически продукти за подобряване на преживяването на туристите в дестинацията*

МЯРКА 3.2.1. *Доразвиване на туристическите атракции в област Русе*

Д2: *„Реставрация и адаптация на Исторически музей в УПИ I-531, кв. 45, гр. Бяла, област Русе“.*

Община Бяла е в проектна готовност да реализира идеята при наличие на подходяща процедура за финансиране, в т.ч. и с трансгранично сътрудничество.

Д3: *Развитие на спомагателна инфраструктура (указателни табели, специализирано оборудване)*

Община Бяла подготвя допълнителни указателни табели за местонахождението на Арт Център Бяла, Исторически музей – Бяла и Лесопарк „Беленска гора“.

Д4: *Обучение на персонала, работещ в туристическите обекти*

През 2022г. в община Бяла са извършени вътрешни обучения за по-добро презентиране на историческите експонати в Исторически музей – Бяла и Арт Център Бяла от страна на директора на Исторически музей – Бяла на новоназначените служители в обектите.

Д5: *Извършване на маркетингови дейности по осведомяването на посетителите за културно-историческото наследство на Русе и региона*

Общините в област Русе използват различни канали, като национални и регионални и социални медии за реклама на своите туристически обекти и културни мероприятия. Поддържат фейсбук страници, разпространяват рекламни брошури и продават на сувенирни изделия.

Д6: *Реставрация на етнографски музей в с. Новград, общ. Ценово*

През 2022г. Община Ценово е завършила реставрацията на етнографски музей в с. Новград, който е официално открит на 16 юли 2022г. Експозицията официално е открита, когато в селото се отбеляза 154-та годишнина от слизането на четата на Хаджи Димитър и Стефан Караджа на българския бряг.

МЯРКА 3.2.3. *Развиване на слабо познати туристически дестинации в област Русе*

Д1: *Облагородяване, възстановяване на прилежаща инфраструктура, зелени пространства, паркове и цветни алеи на терените, в които са разположени останалите паметници, отразяващи историята на град Бяла и населените места в общината*

През 2022г. Община Бяла е извършвала дейности около паметника на Панайот Волов и в лесопарк „Беленска гора”.

МЯРКА 3.2.4. *Усъвършенстване на доминиращите и приоритетните туристически продукти*

Д1: *Създаване на условия за развитие на конкурентноспособна недвижима културна ценност Археологически резерват „Скални църкви – с. Иваново", която е със „световно значение" – вписана в списъка на културното наследство ЮНЕСКО чрез превръщането ѝ в туристическа атракция, способна да привлече значителен брой туристи*

През 2022г. Община Иваново е кандидатствала и е одобрена за финансиране за обект „Реконструкция и рехабилитация на участък от 3.050 км от общински път RSE 1108/III-501,Русе – Две могили – Ивановски скални църкви от км 0+260 до км 3+310". Сключено е споразумение № РД-02-30-64/26.10.2022 г. с МРРБ за финансиране на обекта на стойност 3 875 910 лв.

МЯРКА 3.2.5. *Създаване на нови музеи*

Д1: *Преустройство на сграда, предназначена в миналото за детска градина /нефункционираща/ в момента, в Многофункционален културно-образователен център – Филиал на Исторически музей – град Бяла, община Бяла, намираща се в центъра на квартал гара Бяла*

Създадено е и функционира отделно общинско дружество – АРТ Център Бяла.

СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 3. *Оползотворяване на възможностите за развитие на разнообразни форми на туризъм*

МЯРКА 3.3.1. *Развитие на велосипеден туризъм*

Д1: *Изграждане на велосипедна инфраструктура по маршрута на „Евро Вело 6" „Дунав Ултра" през област Русе*

В ТИЦ – Русе се разпространяват предоставените от организаторите на „Дунав Ултра" рекламно-информационни материали. През изминалата 2022 година са презентирани и специално създадени продукти с логото на „Дунав Ултра". Град Русе е контролна регистрационна точка за участниците в маршрута.

Д8: *Поддържане, развитие и промотиране на преминаващото през община Две могили трасе от веломаршрут Дунав ултра – 732 км. по поречието на река Дунав до Черно море*

През 2022 година участниците в изпитанието определят контролна точка „Къща музей Филип Тотю" в Две могили като най-желана по целия 740 км. маршрут. Всички, преминали през Къщата са получили индивидуални награди (рекламни монети и реплики на знамето на четата на Филип Тотю), както и храна, плодове и напитки.

МЯРКА 3.3.3. *Развитие на събитиен и фестивален туризъм*

Д1: *Провеждане на фестивал след откриване реставрацията на Моста на Колю Фичето над р. Янтра*

Предвидено е във фестивала, който ще се проведе през 2024г., да участват 8 местни танцови формации от цялата област Русе, както и участие да вземат около 100

танцьори, разделени в 2 дни. Във фестивала ще участват артисти с различен произход, като по този начин ще се допринесе за хоризонталните принципи за насърчаване на недискриминацията.

Д2: *Провеждане на традиционен фолклорен Събор на българската песен и танц през м. юни на Спортната арена в квартал гара Бяла*

През м. април 2022г. Община Бяла провежда фестивал под надслов „Великденско хоро“.

Д3: *Провеждане на Фестивал на старата градска песен „Аз съм мома беленчанка“ на реконструирания открит градски басейн в Спортен комплекс в град Бяла*

През 2022г. фестивалът се провежда за трета поредна година.

Д4: *Традиционни вечери край градския басейн в Спортен комплекс - град Бяла*

Летните музикални вечери в гр. Бяла привличат както местните публики, така и тези от съседни общини, така и много гости на града. Интересът към тях е толкова голям, че през 2022 г. те се организират не само в петък, но и в събота вечер.

Д9: *Приоритизиране и промотиране на културните събития с национално значение, създаване на нови събития, за които има значим културен потенциал*

През 2022г. Община Русе е представила на Туристическото изложение „Уикенд туризъм“ и Фестивал на туристическите забавления и анимации и др., ключовите за региона събития от културния календар на града.

В две поредни години 2021г. и 2022г., Асоциация Еврорегион Данубиус е съдействала за участници от Румъния и Молдова, както и представители на Асоциацията за насърчаване на образованието в сферата на хотелиерството в кулинарното състезание „Като шеф готвачите”, част от „Уикенд туризъм“.

Д10: *Организиране и провеждане на „Рибен фест Бръшлен“ с участие на представители на Румъния*

Асоциация Еврорегион Данубиус е съдействала за провеждане на „Рибен фест Бръшлен“ с участие на представители на побратимените с община Сливо поле общини от окръг Гюргево. Със съдействието на Асоциацията, фестивалът е включен в съвместен трансграничен проект.

Д11: *Популяризиране на програмата на ежегодно провеждащия се международен фестивал „Мартенски музикални дни“ и програмата на Държавна опера – Русе. Ангажиране на туроператорите с цел привличане на туристи, почитатели на класическата музика и естетика. Разработване на конкретни пакети, включващи индивидуални или групови посещения на концерти, спектакли, балетни постановки, детски и образователни програми*

В изпълнение на Мярка 3.3.3, Д11, Държавна опера – Русе отчита ръста на привличане на публика в сравнение с 2021г.

С концерти и спектакли през 2022 година са посетени градовете Свищов, Тутракан и средновековната крепост Червен. За концерти, спектакли и образователни концерти е привлечена публика, като са организирани посещения от градовете Силистра, Свищов и Разград. Част от събития, организирани съвместно с международните туроператорски компании не са се състояли поради ниското ниво на р. Дунав. На всички събития, проведени на откритата сцена е отчетено присъствието на чуждестранна публика.

Асоциация Еврорегион Данубиус е съдействала за популяризиране на програмата на фестивала „Мартенски музикални дни“ в гюргевските медии и администрации, както и по време форум на Асоциацията на журналистите и писателите в областта на туризма в Румъния.

Д12: *Провеждане на тематични събития с акцент върху нематериалното културно наследство, както и върху местни кулинарни традиции и биологични фермерски продукти в община Иваново: Децата на Поломието – празник под манастира /местен бит и култура/; Празник на гъбата /кулинарен фестивал, свързан. с местния бит и култура/; От Поломието до Дунав заедно /Трансгранична традиция с акцент върху занаятите/.*

През 2022г. се организирани и проведени предвидените в културния календар на Община Иваново празници и фестивали, основните от които са Дванадесети Национален Фестивал на гъбата – с. Красен, „Празник под манастира – децата на Поломието“ – Старото село Иваново, Празник на община Иваново, „От Поломието до Дунав заедно“ – Селищно образувание „Стълпище“. За първи път е проведен фестивал „Родолюбие от Поломието – събор на народната шевица“ – с. Сваленик.

Д13: *Провеждане на ежегоден фолклорен събор „Ценово пее и танцува“, с. Ценово – месец септември*

След двегодишно принудително прекъсване заради въведените противоепидемични мерки на 22.09.2022г. е проведено четиринадесетото издание на фолклорния фестивал „Ценово пее и танцува“. Проявата, която е включена в националния календар на Министерството на културата, за първи път имат конкурсен характер. На сцената излизат повече от 65 индивидуални и колективни изпълнители от различни краища на страната.

Д14: *Провеждане на ежегоден събор „Обичаите по нашенски“, с. Новград, общ. Ценово*

На 28.06.2022г. е проведено петото издание на Фолклорния събор „Обичаите по нашенски – среща с миналото на Придунавския регион“, с. Новград. В събора участват над двадесет групи от област Русе и област Велико Търново. На стадиона на с. Новград, където е построена сцена, се представят обичаите Еньовден, Гергьовден, Жътва, Лазаруване и Коледуване, но с характерните елементи за определена етнографска област. Специално място и внимание е отделено на билките и подправките, като всички участници се запознават с билките растящи в Придунавския регион.

В изпълнение на Мярка 3.3.3. Развитие на събитиен и фестивален туризъм, в Община Борово е проведен Фолклорният фестивал „От Дунав до Балкана“, който е Международен фестивал от 2020г. и част от Европейския културен календар от 2017 година.

Фестивалът се организира от НЧ „Искра 1898“ – Борово под патронажа на кмета на община Борово и е уникална среща на изпълнители от различни жанрове – словесно, музикално, певческо, танцово и културно изкуство от България и други държави, сцена за изява на представители от различни етносни групи, с цел запазване на културната идентичност, фолклор и традиции.

Участниците във фестивала са от 13 до 16 области на България, от 160 – 170 населени места на възраст от 4 до 90 години. Вземат участие и хора с увреждания. Наблюдава се увеличаване участието на деца, като през 2022г. са взели участие 210 деца. Общият брой на участниците е от 2000 до 2600. Сред тях има и такива от страни като Гърция, Турция, Румъния. Мавритания. Франция, Италия. Кипър, Англия и Сърбия. Въпреки, че участието на тези държави е онлайн, те са включени в общото класиране и награждаването.

През изминалата година, Художествена галерия – Русе е била посетена от 6085 посетители. В изпълнение на Мярка 3.3.3. Развитие на събитиен и фестивален туризъм, Галерията е била домакин на 28 бр. гостуващи изложби от музеи и други организации, 1 бр. самостоятелни изложби извън музея, 3 бр., 3 бр. самостоятелни изложби в музея с предмети от собствения фонд и е взела участие в 4 бр. национални изложби. Сред тях са Международното биенале „Изкуството на миниатюрата“, изложба – конкурс за съвременни визуални изкуства „Tome(s)“ в рамките на МФ „Мартенски музикални дни“, участие в Европейската нощ на музеите, изложбата „Материализация на сюрреализма“ с творби на Салвадор Дали от частната колекция „Кесаруи“, Франция, Проекта „Визуална музика“ по програма „Култура“ на Община Русе, Проекта „Без дистанция“ към Национален фонд Култура и др.

МЯРКА 3.3.4 *Развитие на винен туризъм*

Д1: *Промотиране на местни вина и продукти /Община Русе/*

Чрез ТИЦ – Русе се разпространяват рекламно-информационни материали, свързани с популяризацията на т.нар. „карта за вино тур в североизточна България“, целяща популяризирането на този тип туристически продукт и производителите от тази част на страната, включително тези от област Русе.

МЯРКА 3.3.5. *Развитие на спортен туризъм*

Д1: *Провеждане на традиционни спортни мероприятия и турнири в община Бяла*

През 2022г. в Кикбокс турнира купа „Св. Георги“ са се включили общо 115 състезатели от 16 клуба в страната. Проведеното Регионално състезание по статика “Battles of the North” през 2022г. привлича участници от 5 областни града, а в Регионалната лекоатлетическа щафета „Бяла Рън“ 2022 участие вземат на над 200 деца

от I до XII клас от 9 училища от общините Бяла, Борово, Две могили, Ценово и Полски Тръмбеш.

През 2022г. в многофункционалната спортна зала „ОЗК Арена Бяла“ се провеждат редица спортни състезания, турнири и срещи от държавните първенства по хандбал.

В ХК „Бяла” се състезават жени, девойки младша и старша възраст, деца в четири възрастови групи, които участват в зонални състезания и турнири. Женският хандбален отбор печели Купата на България и става републикански шампион в държавното първенство, както и шампион по плажен хандбал.

Д3: *Изграждане на нови спортни съоръжения*

През 2022г. многофункционалната спортна зала „ОЗК Арена Бяла“ в община Бяла, получава лиценз за провеждане на мачове от европейските хандбални турнири, като са увеличени броя на зрителските места, поставени са ново светлинно табло и други подобрения, допринасящи за удобството на състезатели и зрители в различните събития.

Д6: *Подкрепа за развитие на спортен туризъм чрез изпълнение на дейностите, заложени в спортния календар на Община Сливо поле*

През 2022г. Община Сливо поле е провела, включените в спортния календар на Общината събития: футболни мачове и турнир по борба.

МЯРКА 3.3.6. *Развитие на туризъм за промоция на културното наследство, природните дадености и историческото богатство*

Д1: *Подкрепа за развитие на културен туризъм чрез изпълнение на дейностите, заложени в културния календар на община: Организиране на местен традиционен празник „Ритуала Нептун“, Организиране на Фолклорен празник „Греяна ракия и зелева чорба от старовремската софра“ в с. Бабово; Организиране на местен празник „Дядовден“ и др. – надграждане на традиционните празници*

През 2022г. в подкрепа развитието на културен туризъм, Община Сливо поле е провела местния традиционен празник „Ритуала Нептун“, „Празник на баклавата в с. Кошарна“ и фолклорен празник „Греяна ракия и зелева чорба“ в с. Бабово.

МЯРКА 3.3.7. *Развитие на религиозен туризъм*

Д1: *Създаване и популяризиране на общ туристически маршрут, който да обхваща религиозните храмове на територията на общината, включващ посещение на храм „Свети Вкмч. Пантелеймон“, църквата „Свети Георги”, манастир „Св. Преп. Петка Българска“ – с. Копривец*

Традиционно на 14 октомври („Св. Петка“), копривецкият манастир привлича много поклонници с курбана за здраве, който ежегодно организира. От 12 до 18 декември 2022г. с благословението на Негово Високопреосвещенство Русенски митрополит Наум в храм „Св. Пантелеймон“ в кв. гара Бяла е изложена за поклонение частица от мощите на св. Спиридон Тримитунтски Чудотворец, което привлича много боголюбиви християни.

Д4: *Създаване на маршрути за поклоннически туризъм*

Община Бяла е готова да съдейства както инфраструктурно, така и маркетингово за популяризиране на идейния нов поклоннически маршрут, свързващ Басарбовския манастир, Ивановските скални църкви, манастира „Св. Марина" – с. Каран Върбовка и манастира „Св. Петка" – с. Копривец.

Д5: *Повишаване на взаимните контакти между Букурещ, Букурещка архиепископия, Русе, Русенска митрополия за отбелязване паметта на светеца и организиране на поклоннически групи за посещаване на мястото където е живял - Басарбовския манастир и където се съхраняват неговите мощи - Катедрален храм „Св. св. Константин и Елена" – Букурещ*

Асоциация Еврорегион Данубиус е оказала съдействие за реализиране на експедиентски турове по проекта „Християнското наследство в културния коридор Русе – Гюргево", финансиран от Програма ИНТЕРРЕГ V-A Румъния – България 2014 – 2020. Проект, който дава възможност за рехабилитиране на три храма – църквите „Света Петка" и „Свети Георги" в Русе и църквата „Свети Пантелеймон", в Гюргевската община Ведя, партньори по проекта. Оказано е и съдействие при разработването на нов, надграждащ трансграничен проект през настоящия програмен период.

МЯРКА 3.3.8. *Развитие на ловно-рибарски туризъм*

На 7 км от гр. Бяла в посока Попово се намира Лесопарк „Беленска гора" – обособена зона за отдих и почивка, който се характеризира с приятна природна среда с разнообразна растителност, многообразни дървесни видове, с хижи достъпни за туристи и организирани ловци. Ловното стопанство обхваща териториите на Бяла и съседните общини: Борово, Ценово и Две могили, като местните ловни сдружения полагат ежедневни грижи за опазване биоразнообразието на горските обитатели и за развитието на ловно-рибарския спорт.

Долното течение на р. Янтра, което е на територията на община Бяла, образува меандри, които са особено живописни при гр. Бяла. По поречието на реката има чудесни предпоставки за развитие на риболовен туризъм и водни спортове.

Когато реката е в пълноводен цикъл, ежегодно се провеждат състезания по кану каяк.

МЯРКА 3.3.9. *Развитие на кулинарен туризъм*

Д2: *Развитие на град Русе като кулинарна столица на България.*

На 17 септември 2022г. за първи път в град Русе се провежда Фестивал на торта Гараш, който се превръща в двудневен празник на сладкото изкушение. Амбицията и желанието на Община Русе е това събитие да се провежда ежегодно и гр. Русе да има своя тематичен празник, който да привлича туристи и подчертава аристократичния дух на града.

СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 4. *Подобряване на управлението на маркетинга на дестинацията*

МЯРКА 3.4.2. *Проучване на възможностите, създаване на условия и дигитализация на дестинацията*

Д1: *Дигитален маркетинг и реклама на обект „Мост на Колю Фичето“*

Община Бяла ще кандидатства за финансиране за реставрация, консервация, изграждане на прилежаща дребно-мащабна инфраструктура на Моста на Колю Фичето над р. Янтра, като част от проектното предложение е дигиталният маркетинг.

Д2: *Създаване на интерактивен музей в Исторически музей – град Бяла*

В разработения идеен проект на Община Бяла „Реставрация и адаптация на Исторически музей в УПИ I-531, кв. 45, гр. Бяла, Обл. Русе“ са предвидени и мерки за дигитализация. Те ще бъдат реализирани при евентуално финансиране на проекта.

В изпълнение на Мярка 3.4.2. Проучване на възможностите, създаване на условия и дигитализация на дестинацията, Художествена галерия – Русе е извършила дигитализация на културни ценности – общо 3222 бр. или 54 бр. за 2022г. Също така на сайта и Фейсбук страницата на Галерията са достъпни общо 640 бр. културни ценности онлайн.

МЯРКА 3.4.3. *Подобряване на функционирането на Туристическите информационни центрове и бюра в област Русе*

Д1: *Разширяване спектъра на дейност, осъществяван от туристическите информационни центрове*

Към Арт Център Бяла функционира Туристически информационен център, в който може да се намери пълна информация за популярните и по-малко известните туристически обекти в общината. Предлагат се информационни материали като брошури и книга, посветена на града. Могат да бъдат закупени различни брандирани сувенири.

МЯРКА 3.4.4. *Осъществяване на рекламно-информационни кампании*

Д1: *Осигуряване на информация и публичност на туристическите обекти и в частност на Моста на Колю Фичето като атракция*

След реализацията на проекта по реставрация на Моста на Колю Фичето, през 2024г. ще бъде разгърната широкомащабна маркетинг кампания и реклама в телевизия, интернет медии и социални мрежи.

ПРИОРИТЕТ 4: *УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ НА ДУНАВСКИ ТУРИСТИЧЕСКИ РАЙОН КАТО РАЗПОЗНАВАЕМА ТУРИСТИЧЕСКА ДЕСТИНАЦИЯ ЗА КУЛТУРЕН И КРУИЗЕН ТУРИЗЪМ*

СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 1. *Подобряване на условията за устойчиво развитие на Дунавски туристически район*

МЯРКА 4.1.1. *Разширяване на членската маса на Организацията за управление на Дунавски туристически район (ОУДТР) с нови членове от област Русе*

Д1: *Предприемане на действия за включване на Община Две могили като член на Организацията за управление на Дунавски туристически район*

През 2022г. Община Две могили е подала заявление за включване и е приета за член на Организацията за управление на Дунавски туристически район.

В заключение на дотук отчетеното, може да се отбележи, че всички отговорни заинтересовани страни от област Русе, продължават дейността си за устойчивото изпълнение на заложените мерки в Плана за действие към Областна стратегия за устойчиво развитие на туризма в област Русе 2020 – 2030 година.